

РОЗДІЛ 1

МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ

Сокурєнко В.В., Безпалова О.І., Бугайчук К.Л.

Науково-методичні рекомендації щодо запобігання конфлікту інтересів в діяльності осіб, уповноважених на виконання функцій держави та місцевого самоврядування

I. Терміни, що пов'язані із виникненням конфлікту інтересів

Потенційний конфлікт інтересів – наявність у особи приватного інтересу у сфері, в якій вона виконує свої службові чи представницькі повноваження, що може вплинути на об'єктивність чи неупередженість прийняття нею рішень, або на вчинення чи невчинення дій під час виконання зазначених повноважень¹.

Реальний конфлікт інтересів – суперечність між приватним інтересом особи та її службовими чи представницькими повноваженнями, що впливає на об'єктивність або неупередженість прийняття рішень, або на вчинення чи невчинення дій під час виконання зазначених повноважень².

Приватний інтерес – будь-який майновий чи немайновий інтерес особи, у тому числі зумовлений особистими, сімейними, дружніми чи іншими позаслужбовими стосунками з фізичними чи юридичними особами, у тому числі ті, що виникають у зв'язку з членством або діяльністю в громадських, політичних, релігійних чи інших організаціях³.

Незаконне збагачення – значне збільшення активів державної посадової особи, яке перевищує її законні доходи, які вона не може раціонально обґрунтувати.

Непотизм (кумівство) – моральне заступництво керівника у відношенні родичів і близьких осіб, при якому владні рішення приймаються, а висування і призначення на посади здійснюються за ознаками релігійної, кастової, родової приналежності, а також особистої відданості керівникові.

Протекціонізм – система заступництва, кар'єрного висування, надання переваг за ознаками спорідненості, земляцтва, особистої відданості, приятельських відносин з метою отримання неправомірної вигоди.

Фаворитизм – демонстративне наближення до себе своїх улюбленців; показне делегування їм тих чи інших повноважень, які не відповідають

¹Про запобігання корупції [Електронний ресурс]: Закон України від 14.10.2014 р., № 1700-VII. – Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/1700-18>.

²Там само.

³Там само.

їх правовому статусу; незаслужене висунення їх по службі і заохочення, нагородження; необґрунтоване надання їм доступу до матеріальних і нематеріальних ресурсів.

Члени сім'ї – особи, які перебувають у шлюбі, а також їхні діти, у тому числі повнолітні, батьки, особи, які перебувають під опікою і піклуванням, інші особи, які спільно проживають, пов'язані спільним побутом, мають взаємні права та обов'язки (крім осіб, взаємні права та обов'язки яких не мають характеру сімейних), у тому числі особи, які спільно проживають, але не перебувають у шлюбі⁴.

Близькі особи – особи, які спільно проживають, пов'язані спільним побутом і мають взаємні права та обов'язки із суб'єктом, зазначеним у частині першій статті 3 Закону України «про запобігання корупції» (крім осіб, взаємні права та обов'язки яких із суб'єктом не мають характеру сімейних), у тому числі особи, які спільно проживають, але не перебувають у шлюбі, а також – незалежно від зазначених умов – чоловік, дружина, батько, мати, вітчим, мачуха, син, дочка, пасинок, падчерка, рідний брат, рідна сестра, дід, баба, прадід, прабаба, внук, внучка, правнук, правнучка, зять, невістка, тесть, теща, свекор, свекруха, усиновлювач чи усиновлений, опікун чи піклувальник, особа, яка перебуває під опікою або піклуванням згаданого суб'єкта⁵.

II. Чому державою приділяється особлива увага конфлікту інтересів?

Наявність конфлікту інтересів може негативно вплинути на об'єктивність або неупередженість прийняття особою державних рішень рішень, а також на вчинення чи невчинення дій під час виконання наданих особі службових повноважень.

Наявність конфлікту інтересів не обов'язково призводить до фактів корупції, однак істотно підвищує ризик вчинення корупційних діянь та є по суті їх передумовою.

Конфлікт інтересів може мати місце не лише тоді, коли зазначена суперечність вже фактично вплинула на об'єктивність або неупередженість прийняття рішень (вчинення або невчинення дій), а й тоді, коли вона потенційно може вплинути на них.

Підкреслимо, що саме наявність чи відсутність у особи приватного інтересу (майнового чи немайнового) до вирішення певного питання у більшості випадків буде індикатором, що свідчитиме про конфлікт інтересів у особи.

Майновий інтерес – інтерес щодо збереження або збільшення обсягу,

⁴Про запобігання корупції [Електронний ресурс]: Закон України від 14.10.2014 р., № 1700-VII. – Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/1700-18>.

⁵Там само.

якості грошей, нерухомого та рухомого майна особи чи близьких їй осіб.

Немайновий інтерес – інтерес, спрямований на задоволення особистих фізичних (біологічних), духовних, моральних, культурних, соціальних чи інших нематеріальних потреб.

У ситуації конфлікту інтересів фахівці виділяють три основні складові.

Для потенційного конфлікту інтересів:

1. Згідно посадової інструкції або іншого нормативного документу особа має бути уповноваженою на виконання функцій держави або місцевого самоврядування.

2. У зв'язку з будь-якими причинами у цієї особи повинен виникнути приватний інтерес (майновий чи немайновий) саме у тій сфері, в якій вона виконує відповідні функції.

3. Приватний інтерес посадової особи може вплинути в майбутньому на об'єктивність чи неупередженість прийняття нею рішень, або на вчинення чи невчинення дій під час виконання зазначених повноважень.

Для реального конфлікту інтересів:

1. Згідно посадової інструкції або іншого нормативного документу особа має бути уповноваженою на виконання функцій держави або місцевого самоврядування.

2. Незалежно від причини у посадової особи вже виник приватний інтерес у сфері, в якій вона виконує відповідні функції.

3. У особи виникає суперечність між приватним інтересом та її повноваженнями. Ця суперечність виникає у той самий момент, коли ця особа починає виконувати зазначені повноваження у зв'язку з необхідністю прийняття відповідного рішення, або вчинення чи не вчинення відповідних дій.

Відсутність будь-якої складової означає відсутність відповідного виду конфлікту інтересів.

III. Суб'єкти відповідальності з питань запобігання конфлікту інтересів⁶

1) особи, уповноважені на виконання функцій держави або місцевого самоврядування:

а) Президент України, Голова Верховної Ради України, його Перший заступник та заступник, Прем'єр-міністр України, Перший віце-прем'єр-міністр України, віце-прем'єр-міністри України, міністри, інші керівники центральних органів виконавчої влади, які не входять до складу Кабінету Міністрів України, та їх заступники, Голова Служби безпеки України, Генеральний прокурор України, Голова Національного банку України, Голова та інші члени Рахункової палати, Уповноважений Верховної Ради України з

⁶Про запобігання корупції [Електронний ресурс]: Закон України від 14.10.2014 р., №1700-VII. – Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/1700-18>.

прав людини, Голова Верховної Ради Автономної Республіки Крим, Голова Ради міністрів Автономної Республіки Крим;

б) народні депутати України, депутати Верховної Ради Автономної Республіки Крим, депутати місцевих рад, сільські, селищні, міські голови;

в) державні службовці, посадові особи місцевого самоврядування;

г) військові посадові особи Збройних Сил України, Державної служби спеціального зв'язку та захисту інформації України та інших утворених відповідно до законів військових формувань, крім військовослужбовців строкової військової служби;

г) судді Конституційного Суду України, інші професійні судді, члени, дисциплінарні інспектори Вищої кваліфікаційної комісії суддів України, службові особи секретаріату цієї Комісії, Голова, заступник Голови, секретарі секцій Вищої ради юстиції, а також інші члени Вищої ради юстиції, народні засідателі і присяжні (під час виконання ними цих функцій);

д) особи рядового і начальницького складу Державної кримінально-виконавчої служби України, особи начальницького складу органів та підрозділів цивільного захисту, Державного бюро розслідувань, Національного антикорупційного бюро України;

е) посадові та службові особи органів прокуратури, Служби безпеки України, Державного бюро розслідувань, Національного антикорупційного бюро України, дипломатичної служби, державної лісової охорони, державної охорони природно-заповідного фонду, центрального органу виконавчої влади, що забезпечує формування та реалізацію державної податкової політики та державної політики у сфері державної митної справи;

є) члени Національного агентства з питань запобігання корупції;

ж) члени Центральної виборчої комісії;

з) поліцейські;

и) посадові та службові особи інших державних органів, органів влади Автономної Республіки Крим;

2) особи, які для цілей цього Закону прирівнюються до осіб, уповноважених на виконання функцій держави або місцевого самоврядування:

а) посадові особи юридичних осіб публічного права, які не зазначені у пункті 1 статті 3;

б) особи, які не є державними службовцями, посадовими особами місцевого самоврядування, але надають публічні послуги (аудитори, нотаріуси, оцінювачі, а також експерти, арбітражні керуючі, незалежні посередники, члени трудового арбітражу, третейські судді під час виконання ними цих функцій, інші особи, визначені законом);

в) представники громадських об'єднань, наукових установ, навчальних закладів, експертів відповідної кваліфікації, які входять до складу конкурсних комісій, утворених відповідно до Закону України «Про державну службу».

Державний службовець – це громадянин України, який займає посаду

державної служби в органі державної влади, іншому державному органі, його апараті (секретаріаті), одержує заробітну плату за рахунок коштів державного бюджету та здійснює встановлені для цієї посади повноваження, безпосередньо пов'язані з виконанням завдань і функцій такого державного органу, а також дотримується принципів державної служби.

Юридичні особи публічного права – це підприємства, установи та організації державної форми власності, які утворені розпорядчими актами Президента України, органу державної влади, органами місцевого самоврядування⁷.

IV. Запобігання та врегулювання конфлікту інтересів

4.1. Обов'язки суб'єктів відповідальності з питань запобігання конфлікту інтересів.

1. Вживати заходів щодо недопущення виникнення реального, потенційного конфлікту інтересів.

2. Повідомляти не пізніше наступного робочого дня з моменту, коли особа дізналася чи повинна була дізнатися про наявність у неї реального чи потенційного конфлікту інтересів безпосереднього керівника, а у випадку перебування особи на посаді, яка не передбачає наявності у неї безпосереднього керівника, або в колегіальному органі - Національне агентство чи інший визначений законом орган або колегіальний орган, під час виконання повноважень у якому виник конфлікт інтересів, відповідно.

3. Не вчиняти дій та не приймати рішень в умовах реального конфлікту інтересів.

4. Вжити заходів щодо врегулювання реального чи потенційного конфлікту інтересів.

Безпосередній керівник особи або керівник органу, до повноважень якого належить звільнення/ініціювання звільнення з посади протягом двох робочих днів після отримання повідомлення про наявність у підлеглої йому особи реального чи потенційного конфлікту інтересів приймає рішення щодо врегулювання конфлікту інтересів, про що повідомляє відповідну особу.

Національне агентство у випадку одержання від особи повідомлення про наявність у неї реального, потенційного конфлікту інтересів упродовж семи робочих днів роз'яснює такий особі порядок її дій щодо врегулювання конфлікту інтересів.

Особи, уповноважені на виконання функцій держави або місцевого самоврядування, не можуть прямо чи опосередковано спонукати у будь-

⁷Цивільний кодекс України [Електронний ресурс]: Закон України від 16.01.2003 р., № 435-IV. – Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/435-15/page>.

який спосіб підлеглих до прийняття рішень, вчинення дій або бездіяльності всупереч закону на користь своїх приватних інтересів або приватних інтересів третіх осіб.

У разі існування в особи сумнівів щодо наявності в неї конфлікту інтересів вона зобов'язана звернутися за роз'ясненнями до територіального органу Національного агентства.

Якщо особа не отримала підтвердження про відсутність конфлікту інтересів, вона діє відповідно до вимог, передбачених у законі України «Про запобігання корупції».

Якщо особа отримала підтвердження про відсутність конфлікту інтересів, вона звільняється від відповідальності, якщо у діях, щодо яких вона зверталася за роз'ясненням пізніше було виявлено конфлікт інтересів.

Безпосередній керівник або керівник органу, до повноважень якого належить звільнення/ініціювання звільнення з посади, якому стало відомо про конфлікт інтересів підлеглої йому особи, зобов'язаний вжити передбачені цим Законом заходи для запобігання та врегулювання конфлікту інтересів такої особи.

4.2. Врегулювання конфлікту інтересів.

Особи, у яких наявний реальний чи потенційний конфлікт інтересів, можуть самостійно вжити заходів щодо його врегулювання шляхом позбавлення відповідного приватного інтересу з наданням підтверджуючих це документів безпосередньому керівнику або керівнику органу, до повноважень якого належить звільнення/ініціювання звільнення з посади.

Заходи зовнішнього врегулювання конфлікту інтересів:

1) усунення особи від виконання завдання, вчинення дій, прийняття рішення чи участі в його прийнятті в умовах реального чи потенційного конфлікту інтересів;

- 2) застосування зовнішнього контролю за виконанням особою відповідного завдання, вчиненням нею певних дій чи прийняття рішень;
- 3) обмеження доступу особи до певної інформації;
- 4) перегляду обсягу службових повноважень особи;
- 5) переведення особи на іншу посаду;
- 6) звільнення особи.

Усунення від виконання завдання, вчинення дій, прийняття рішення чи участі в його прийнятті:

- здійснюється за рішенням керівника відповідного органу, підприємства, установи, організації, у випадках, якщо конфлікт інтересів не має постійного характеру;
- здійснюється умови можливості залучення до прийняття такого рішення або вчинення відповідних дій інших працівників відповідного органу, підприємства, установи, організації.

Обмеження доступу до інформації:

- здійснюється за рішенням керівника органу або відповідного структурного підрозділу, в якому працює особа, у випадку, якщо конфлікт інтересів пов'язаний з таким доступом та має постійний характер;
- здійснюється за можливості продовження належного виконання особою повноважень на посаді за умови такого обмеження і можливості доручення роботи з відповідною інформацією іншому працівнику органу, підприємства, установи, організації.

Перегляд обсягу службових повноважень:

- здійснюється за рішенням керівника органу, підприємства, установи, організації або відповідного структурного підрозділу, в якому працює особа, у разі, якщо конфлікт інтересів у її діяльності має постійний характер, пов'язаний з конкретним повноваженням особи;
- здійснюється за можливості продовження належного виконання нею службових завдань у разі такого перегляду і можливості наділення відповідними повноваженнями іншого працівника.

Здійснення повноважень під зовнішнім контролем:

- відбувається у разі, якщо усунення особи від виконання завдання, вчинення дій, прийняття рішення чи участі в його прийнятті в умовах реального чи потенційного конфлікту інтересів, обмеження її доступу до інформації чи перегляд її повноважень є неможливим;
- здійснюється якщо відсутні підстави для її переведення на іншу посаду або звільнення.

Переведення на іншу посаду у зв'язку з наявністю конфлікту інтересів здійснюється за рішенням керівника органу, підприємства, установи, організації у разі, якщо конфлікт інтересів у її діяльності має постійний характер і не може бути врегульований шляхом:

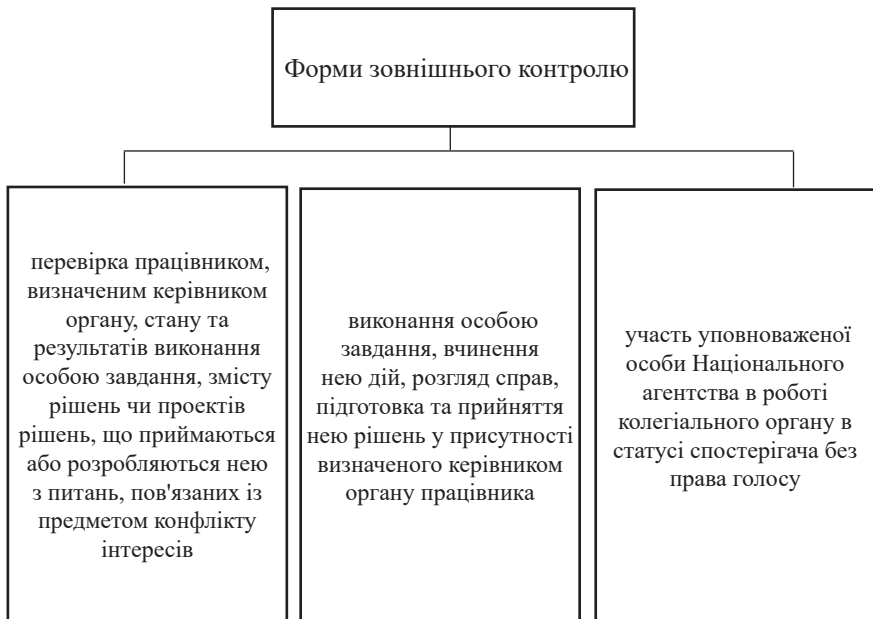
- усунення такої особи від виконання завдання чи прийняття рішення;
- обмеження її доступу до інформації;
- перегляду її повноважень та функцій;
- позбавлення приватного інтересу

Переведення на іншу посаду здійснюється за наявності вакантної посади, яка за своїми характеристиками відповідає особистим та професійним якостям особи.

Переведення на іншу посаду може здійснюватися лише за згодою особи, уповноваженої на виконання функцій держави або місцевого самоврядування, прирівняної до неї особи.

Звільнення особи, уповноваженої на виконання функцій держави або місцевого самоврядування з займаної посади:

- здійснюється у разі, якщо реальний чи потенційний конфлікт інтересів у її діяльності має постійний характер;
- здійснюється, якщо він і не може бути врегульований іншим способом, в тому числі через відсутність її згоди на переведення або на позбавлення приватного інтересу.

4.3. Особливості врегулювання конфлікту інтересів, що виник у діяльності окремих категорій осіб, уповноважених на виконання функцій держави або місцевого самоврядування.

Правила врегулювання конфлікту інтересів в діяльності Президента України, народних депутатів України, членів Кабінету Міністрів України, керівників центральних органів виконавчої влади, які не входять до складу Кабінету Міністрів України, суддів Конституційного Суду України та суддів судів загальної юрисдикції, голів, заступників голів обласних та районних рад, міських, сільських, селищних голів, секретарів міських, сільських, селищних рад, депутатів місцевих рад визначаються законами, які регулюють статус відповідних осіб та засади організації відповідних органів.

У разі виникнення реального чи потенційного конфлікту інтересів у особи, уповноваженої на виконання функцій держави або місцевого самоврядування, прирівняної до неї особи, яка входить до складу колегіального органу (комітету, комісії, колегії тощо), вона не має права брати участь у прийнятті рішення цим органом.

ПРАКТИЧНИЙ ПРИКЛАД

Жінка – посадова особа бюджетної установи. Ця установа здійснює закупівлю товарів за бюджетні кошти. Жінка є членом тендерного комітету. Під час проведення тендерних процедур надходить заявка від учасника-приватної фірми, співвласником якої є її чоловік. Вже на стадії розгляду заявки дружина має усунутися від обговорення відповідних питань і не повинна брати участь у роботі комітету, який працює над цією закупівлею.

У наведеному прикладі усунення особи від роботи у колегіальному органі з приводу конкретної закупівлі обов'язкове (ч. 2 ст. 35 Закону України «Про запобігання корупції»)

Козіна В. Новий антикорупційний закон: про конфлікт інтересів / В. Козіна // Місьцеве Самоврядування, 2015. – № 5. – С.67-73.

Про конфлікт інтересів такої особи може заявити будь-який інший член відповідного колегіального органу або учасник засідання, якого безпосередньо стосується питання, що розглядається. Заява про конфлікт інтересів члена колегіального органу заноситься в протокол засідання колегіального органу.

У разі якщо неучасть особи, уповноваженої на виконання функцій держави або місцевого самоврядування, яка входить до складу колегіального органу, у прийнятті рішень цим органом призведе до втрати правомочності цього органу, участь такої особи у прийнятті рішень має здійснюватися під зовнішнім контролем.

Рішення про здійснення зовнішнього контролю приймається відповідним колегіальним органом.

ПРАКТИЧНИЙ ПРИКЛАД

Відповідно до ч. 11 ст. 46 Закону України «Про місцеве самоврядування в Україні» сесія ради є повноважною, якщо в її пленарному засіданні бере участь більше половини депутатів від загального складу ради.

Уявімо, що у сільській раді 19 осіб, що мають право голосу (депутати + голос сільського голови). Розглядаються питання про преміювання працівників ради, у тому числі сільського голови. Такі рішення приймаються більшістю голосів від загального складу ради. На пленарному засіданні присутні 10 осіб, що мають право голосу, у тому числі сільський голова. У голови є приватний інтерес щодо вирішення питання про преміювання. Отже, наявний конфлікт інтересів. Голова мав би усунутись від розгляду та голосування з цих питань. Водночас це призведе до того, що рішення ради не буде прийняте і питання щодо оплати праці інших працівників «зависне» в повітрі.

У такому випадку сільський голова має повідомити про наявність у нього конфлікту інтересів. Оформлювати це окремою заявою не обов'язково. Згідно з новим Законом достатньо просто відобразити це у протоколі.

Якщо усунення особи від голосування не призводить до втрати правомочності органу — достатньо обмежитись лише фіксацією у протоколі заяви особи, у якої наявний конфлікт інтересів, про усунення від участі у голосуванні та відобразити у протоколі, що ця особа реально утрималася. Наприклад, записом: «Утрималися — 1 (Сидоров І.І.)».

Козіна В. Новий антикорупційний закон: про конфлікт інтересів / В. Козіна // Місцеве Самоврядування, 2015. — № 5. — С.67-73

4.4. Запобігання конфлікту інтересів у зв'язку з наявністю в особи підприємств чи корпоративних прав.

Зазначені у цих рекомендаціях суб'єкти зобов'язані протягом 30 днів після призначення (обрання) на посаду передати в управління іншій особі належні їм підприємства та корпоративні права у порядку, встановленому законом.

Цим особам забороняється передавати в управління належні їм підприємства та корпоративні права на користь членів своєї сім'ї

Передача особами належних їм корпоративних прав здійснюється в один із таких способів:

1) укладення договору управління майном із суб'єктом підприємницької діяльності (крім договору управління цінними паперами та іншими фінансовими інструментами);

2) укладення договору про управління цінними паперами, іншими фінансовими інструментами і грошовими коштами, призначеними для інвестування в цінні папери та інші фінансові інструменти, з торговцем цінними паперами, який має ліцензію Національної комісії з цінних паперів та фондового ринку на провадження діяльності з управління цінними паперами;

3) укладення договору про створення венчурного пайового інвестиційного фонду для управління переданими корпоративними правами з компанією з управління активами, яка має ліцензію Національної комісії з цінних паперів та фондового ринку на провадження діяльності з управління активами.

Передача корпоративних прав як оплата вартості цінних паперів венчурного пайового інвестиційного фонду здійснюється після реєстрації Національною комісією з цінних паперів та фондового ринку випуску цінних паперів такого інституту спільного інвестування.

Зазначені особи в одноденний термін після передачі в управління належних їм підприємств та корпоративних прав зобов'язані письмово повідомити про це Національне агентство з питань запобігання корупції із наданням нотаріально засвідченої копії укладеного договору

V. Типові ситуації, що виникають у зв'язку із конфліктом інтересів в діяльності осіб уповноважених на виконання функцій держави та місцевого самоврядування⁸

Приклад № 1 «Конфлікт інтересів, пов'язаний з виконанням окремих управлінських функцій стосовно осіб, з якими пов'язані приватні інтереси державного службовця».

Уповноважена особа бере участь у здійсненні окремих управлінських функцій та (або) в прийнятті кадрових рішень стосовно осіб, з якими вона пов'язана особистими, сімейними, дружніми чи іншими позаслужбовими стосунками, наприклад:

- уповноважена особа є членом конкурсної комісії на заміщення вакантної посади державного органу. При цьому один із кандидатів на вакантну посаду в цьому органі є суб'єктом, з яким пов'язані приватні інтереси уповноваженої особи;
- уповноважена особа є членом атестаційної комісії (комісії, яка проводить службове розслідування), яка приймає рішення щодо суб'єкта, з яким пов'язані приватні інтереси уповноваженої особи;
- особа є членом приймальної комісії, що приймає відповідні рішення та проводить процедури оцінювання, в т.ч. щодо суб'єкта, з яким пов'язані приватні інтереси уповноваженої особи.

Заходи врегулювання:

1. Особі необхідно повідомити не пізніше наступного робочого дня з моменту коли вона дізналася чи повинна була дізнатися про наявність у неї реального чи потенційного конфлікту інтересів, безпосереднього керівника в письмовій формі (ст. 28 ЗУ «Про запобігання корупції»).
2. Безпосередньому керівнику слід тимчасово вивести державного службовця із складу конкурсної (атестаційної, приймальної) комісії (п. 1 статті 29 ЗУ «Про запобігання корупції» – «...усунення особи від виконання завдання, вчинення дій, прийняття рішення чи участі в його прийнятті в умовах реального чи потенційного конфлікту інтересів»).

⁸ При підготовці даного розділу використані матеріали:

- 1) Сектору з питань запобігання та виявлення корупції Чернівецької обласної державної адміністрації (Методичні рекомендації «Типові ситуації щодо порядку врегулювання конфлікту інтересів на державній службі»).
- 2) Головного управління держземагентства у Миколаївській області (Пам'ятка державному службовцю щодо запобігання та врегулювання конфлікту інтересів на державній службі).
- 3) Літовінська Т. Поняття «конфлікт інтересів» та способи врегулювання (європейський досвід) [Електронний ресурс] / Т. Літовінська. – Режим доступу: <http://www.dubno-adm.rv.ua/newsite/news/oper/1607.html>.
- 4) Міністерства юстиції України (Методичні рекомендації «запобігання і протидія корупції в державних органах та органах місцевого самоврядування») . – Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/n0020323-13>.

Приклад № 2 «Конфлікт інтересів, пов'язаний з виконанням оплачуваної роботи на умовах трудового договору або контракту особами, з якими пов'язані приватні інтереси уповноваженої особи».

Особи, з якими пов'язані приватні інтереси уповноваженої особи, виконують оплачувану роботу на умовах трудового договору або контракту в установі, організації, стосовно якої державний службовець здійснює окремі функції державного управління (наприклад, контролює чи перевіряє її роботу).

Заходи врегулювання:

1. Особі необхідно повідомити не пізніше наступного робочого дня з моменту коли вона дізналася чи повинна була дізнатися про наявність у неї реального чи потенційного конфлікту інтересів, безпосереднього керівника в письмовій формі (ст. 28 ЗУ «Про запобігання корупції»).

2. Безпосередньому керівнику слід відсторонити цю особу від виконання посадових (службових) обов'язків стосовно організації (установи), в якій працюють особи, з якими пов'язані приватні інтереси державного службовця (п. 1 статті 29 ЗУ «Про запобігання корупції» – «... усунення особи від виконання завдання, вчинення дій, прийняття рішення чи участі в його прийнятті в умовах реального чи потенційного конфлікту інтересів»).

Особливого значення така ситуація набуває в тому випадку, якщо особи, з якими пов'язані приватні інтереси державного службовця, є власниками установи (організації, підприємства) щодо якої уповноважена особа здійснює контрольні повноваження.

Приклад № 3 «Конфлікт інтересів, пов'язаний закупівлями».

Уповноважена особа бере участь у прийнятті рішення про закупівлю державним органом товарів, які є результатом інтелектуальної діяльності, виключні права, на які має вона сама або особи, з якими пов'язаний її приватний інтерес.

Заходи врегулювання:

1. Особі необхідно повідомити не пізніше наступного робочого дня з моменту коли вона дізналася чи повинна була дізнатися про наявність у неї реального чи потенційного конфлікту інтересів, безпосереднього керівника в письмовій формі (ст. 28 ЗУ «Про запобігання корупції»).

2. Безпосередньому керівнику слід вивести державного службовця зі складу комісії, яка приймає рішення із закупівлі товарів, на час проведення відповідного конкурсу, в наслідок якого у державного службовця виникає приватний інтерес (п. 1 статті 29 ЗУ «Про запобігання корупції» – «... усунення особи від виконання завдання, вчинення дій, прийняття рішення чи участі в його прийнятті в умовах реального чи потенційного конфлікту інтересів»).

Приклад № 4 «Конфлікт інтересів, пов'язаний з володінням цінними паперами, корпоративними правами, банківськими вкладами».

Уповноважена особа або особи, з якими пов'язаний її приватний інтерес, володіють цінними паперами організації, стосовно якої він виконує окремі функції державного управління (курує діяльність, здійснює контрольні повноваження).

Заходи врегулювання:

1. Особі необхідно повідомити не пізніше наступного робочого дня з моменту коли вона дізналася чи повинна була дізнатися про наявність у неї реального чи потенційного конфлікту інтересів, безпосереднього керівника в письмовій формі (ст. 28 ЗУ «Про запобігання корупції»).

2. Уповноваженою особою може бути прийнято рішення про добровільне відчуження цінних паперів (п. 2 статті 29 ЗУ «Про запобігання корупції» – «...особи, у яких наявний реальний чи потенційний конфлікт інтересів, можуть самостійно вжити заходів щодо його врегулювання шляхом позбавлення відповідного приватного інтересу з наданням підтверджуючих це документів безпосередньому керівнику або керівнику органу, до повноважень якого належить звільнення/ініціювання звільнення з посади).

3. Примусове виконання обов'язку передачі корпоративних прав (ч. 1 ст. 36 ЗУ «Про запобігання корупції» «... особи, зобов'язані протягом 30 днів після призначення (обрання) на посаду передати в управління іншій особі належні їм підприємства та корпоративні права у порядку, встановленому законом»).

4. Безпосередньому керівнику рекомендується відсторонити уповноважену особу від виконання окремих функцій державного управління стосовно організації (установи, підприємства), цінними паперами якої вона володіє або особи, з якими пов'язаний її приватний інтерес (п. 1 статті 29 ЗУ «Про запобігання корупції» – «...усунення особи від виконання завдання, вчинення дій, прийняття рішення чи участі в його прийнятті в умовах реального чи потенційного конфлікту інтересів»).

Приклад № 5 «Конфлікт інтересів, пов'язаний з отриманням подарунків та послуг».

Уповноважена особа або її близькі особи отримують подарунки або інші блага (безкоштовні послуги, скидки, оплату розваг, відпочинку, транспортних видатків та ін.) від фізичних осіб та/або організацій, стосовно яких вона здійснює або раніше здійснював окремі функції державного управління.

Заходи врегулювання:

1. Цим особам, забороняється безпосередньо або через інших осіб вимагати, просити, одержувати подарунки для себе чи близьких їм осіб від юридичних або фізичних осіб (стаття 23 ЗУ «Про запобігання корупції»).

2. Особи, уповноважені на виконання функцій держави або місцевого самоврядування, прирівняні до них особи у разі надходження пропозиції

про неправомірну вигоду або подарунка, незважаючи на приватні інтереси, зобов'язані невідкладно вжити таких заходів:

- відмовитися від пропозиції;
- за можливості ідентифікувати особу, яка зробила пропозицію;
- залучити свідків, якщо це можливо, у тому числі з числа співробітників;
- письмово повідомити про пропозицію безпосереднього керівника (за наявності) або керівника відповідного органу, підприємства, установи, організації, спеціально уповноважених суб'єктів у сфері протидії корупції (стаття 24 ЗУ «Про запобігання корупції»).

3. Безпосередньому керівнику, у випадку якщо йому стало відомо про отримання уповноваженою особою подарунка від фізичних осіб та/або організацій, стосовно яких вона здійснює або раніше здійснювала окремі функції державного управління, необхідно оцінити, в якій мірі отриманий подарунок пов'язаний з виконанням/не виконанням посадових повноважень.

Якщо подарунок пов'язаний з виконанням посадових повноважень, то стосовно цієї особи повинні бути застосовані заходи відповідальності, враховуючи характер скоєного державним службовцем корупційного правопорушення, та про даний факт необхідно проінформувати один із спеціально уповноважених суб'єктів у сфері запобігання корупції.

Якщо подарунок не пов'язаний з виконанням посадових повноважень, то державному службовцю рекомендується вказати на те, що отримання подарунків від зацікавлених фізичних осіб чи організацій може нанести шкоду репутації державного органу, і тому є небажаним незалежно від приводу дарування.

4. Слід зазначити, якщо особа, на яку поширюються обмеження щодо використання службового становища та щодо одержання подарунків, виявила у своєму службовому приміщенні чи отримала майно, що може бути неправомірною вигодою, або подарунок, вона зобов'язана невідкладно, але не пізніше одного робочого дня, письмово повідомити про цей факт свого безпосереднього керівника або керівника відповідного органу, підприємства, установи, організації.

Про виявлення майна, що може бути неправомірною вигодою, або подарунка складається акт, який підписується особою, яка виявила неправомірну вигоду або подарунок, та її безпосереднім керівником або керівником відповідного органу, підприємства, установи, організації.

У разі якщо майно, що може бути неправомірною вигодою, або подарунок виявляє особа, яка є керівником органу, підприємства, установи, організації, акт про виявлення майна, що може бути неправомірною вигодою, або подарунка підписує ця особа та особа, уповноважена на виконання обов'язків керівника відповідного органу, підприємства (ч. 2 статті 24 ЗУ «Про запобігання корупції»).

5. Якщо безпосередній керівник володіє інформацією про отримання близькими особами державного службовця подарунків від фізичних осіб та/або організацій, стосовно яких державний службовець здійснює або раніше здійснював окремі функції державного управління, рекомендується:

- вказати державному службовцю, що факт отримання подарунків призводить до конфлікту інтересів;
- запропонувати повернути подарунок або компенсувати його вартість;
- до вжиття державним службовцем заходів щодо врегулювання конфлікту інтересів відсторонити державного службовця від виконання посадових (службових) повноважень стосовно фізичних осіб та організацій, від яких було отримано подарунок.

Організація щодо якої уповноважена особа здійснює окремі управлінські функції (контроль, нагляд тощо), або її представники можуть здійснити спробу подарувати державному службовцю подарунки, які відповідають загальноновизнаним уявленням про гостинність або у зв'язку із загальноприйнятим приводом, наприклад, з нагоди святкування дня народження (ч. 2 статті 23 ЗУ «Про запобігання корупції»).

В такій ситуації подарунок не може однозначно рахуватися як отриманий у зв'язку із виконанням посадових (службових) повноважень і, таким чином, виникає можливість обійти заборону встановлену законодавством.

Проте, слід враховувати, що отримання подарунка від зацікавленої організації або фізичної особи ставить цю особу в ситуацію конфлікту інтересів. Отримана вигода (подарунок) може негативно вплинути на виконання ним посадових (службових) повноважень чи об'єктивність прийняття ним рішення. Окрім того, такі дії можуть викликати у громадян обґрунтовані сумніви в неупередженості державного службовця і, таким чином, можуть нанести шкоду репутації державного органу.

Приклад № 6 «Конфлікт інтересів, пов'язаний з майновими зобов'язаннями».

Уповноважена особа здійснює окремі функції державного управління щодо організації, перед якою вона та/або її близькі особи мають майнові зобов'язання.

Уповноважена особа приймає участь у виконанні окремих функцій державного управління щодо кредиторів організації, власниками або працівниками яких є особи, з якими пов'язаний приватний її інтерес.

Заходи врегулювання:

1. Особі необхідно повідомити не пізніше наступного робочого дня з моменту коли вона дізналася чи повинна була дізнатися про наявність у неї реального чи потенційного конфлікту інтересів, безпосереднього керівника в письмовій формі (ст. 28 ЗУ «Про запобігання корупції»).

2. Безпосередньому керівнику слід до врегулювання майнових

зобов'язань відсторонити особу від виконання повноважень щодо організації, перед якою вона та/або його близькі особи мають майнові зобов'язання або щодо кредиторів організації, власниками або працівниками яких є особи, з якими пов'язаний приватний інтерес уповноваженої особи (п. 1 статті 29 ЗУ «Про запобігання корупції» – «...усунення особи від виконання завдання, вчинення дій, прийняття рішення чи участі в його прийнятті в умовах реального чи потенційного конфлікту інтересів»).

3. Уповноваженою особою може бути прийнято рішення про самостійне врегулювання існуючих майнових зобов'язань (п. 2 статті 29 ЗУ «Про запобігання корупції» – «...особи, у яких наявний реальний чи потенційний конфлікт інтересів, можуть самостійно вжити заходів щодо його врегулювання шляхом позбавлення відповідного приватного інтересу з наданням підтверджуючих це документів безпосередньому керівнику або керівнику органу, до повноважень якого належить звільнення/ініціювання звільнення з посади).

4. У разі існування в особи сумнівів щодо наявності в неї конфлікту інтересів вона зобов'язана звернутися за роз'ясненнями до територіального органу Національного агентства з питань запобігання корупції.

Приклад № 7 «Конфлікт інтересів, пов'язаний із взаємодією з бывшим роботодавцем і працевлаштуванням після звільнення з державної служби».

Уповноважена особа приймає участь у виконанні окремих функцій державного управління (наприклад контрольних) щодо організації, власником, керівником, або працівником якої вона був до вступу на державну службу.

Заходи врегулювання:

1. Особі необхідно повідомити безпосереднього керівника в письмовій формі не пізніше наступного робочого дня з моменту коли вона дізналася чи повинна була дізнатися про наявність у неї реального чи потенційного конфлікту інтересів (а саме про факт роботи в організації) (ст. 28 ЗУ «Про запобігання корупції»).

2. Безпосередньому керівнику слід вивчити ситуацію і у разі, якщо існує імовірність виникнення конфлікту інтересів, що може вплинути на об'єктивність виконання особою повноважень, йому рекомендується відсторонити державного службовця від виконання цих повноважень щодо бывшего роботодавця (організації). (п. 1 статті 29 ЗУ «Про запобігання корупції» – «...усунення особи від виконання завдання, вчинення дій, прийняття рішення чи участі в його прийнятті в умовах реального чи потенційного конфлікту інтересів»).

У разі якщо виникає ситуація пов'язана із працевлаштуванням особи після звільнення з посади роботу в організацію, відносно якої вона здійснювала окремі функції держави, то їй слід користуватися положеннями статті 26 ЗУ «Про запобігання корупції».

Відповідно до її змісту «...особам, уповноваженим на виконання функцій держави або місцевого самоврядування, які звільнилися або іншим чином припинили діяльність, пов'язану з виконанням функцій держави або місцевого самоврядування, забороняється протягом року з дня припинення відповідної діяльності укладати трудові договори (контракти) або вчиняти правочини у сфері підприємницької діяльності з юридичними особами приватного права або фізичними особами-підприємцями, якщо особи, протягом року до дня припинення виконання функцій держави або місцевого самоврядування здійснювали повноваження з контролю, нагляду або підготовки чи прийняття відповідних рішень щодо діяльності цих юридичних осіб або фізичних осіб – підприємців».

VI. Відповідальність, пов'язана із порушенням конфлікту інтересів в діяльності осіб, уповноважених на виконання функцій держави та місцевого самоврядування

6.1. Адміністративна відповідальність за порушення вимог щодо запобігання та врегулювання конфлікту інтересів.

Відповідно до статті 172-7 КУпАП «Порушення вимог щодо запобігання та врегулювання конфлікту інтересів» Неповідомлення особою у встановлених законом випадках та порядку про наявність у неї реального конфлікту інтересів -тягне за собою накладення штрафу від ста до двохсот неоподатковуваних мінімумів доходів громадян.

Вчинення дій чи прийняття рішень в умовах реального конфлікту інтересів тягнуть за собою накладення штрафу від двохсот до чотирьохсот неоподатковуваних мінімумів доходів громадян.

Дії, передбачені вище, які вчинені особою, яку протягом року було піддано адміністративному стягненню за такі ж порушення, - тягнуть за собою накладення штрафу від чотирьохсот до восьми сот неоподатковуваних мінімумів доходів громадян з позбавленням права обіймати певні посади або займатися певною діяльністю строком на один рік.

Право складати протоколи про адміністративні правопорушення передбачені статтею 172-7 мають уповноважені на те посадові особи органів внутрішніх справ (Національної поліції), органів Служби безпеки України та прокурор.

Протокол про вчинення адміністративного корупційного правопорушення разом з іншими матеріалами у триденний строк з моменту його складення надсилається до місцевого загального суду за місцем вчинення корупційного правопорушення.

Особа, яка склала протокол про вчинення адміністративного корупційного правопорушення, одночасно з надісланням його до суду надсилає

органу державної влади, органу місцевого самоврядування, керівникові підприємства, установи чи організації, де працює особа, яка притягається до відповідальності, повідомлення про складення протоколу із зазначенням характеру вчиненого правопорушення та норми закону, яку порушено.

Справи про адміністративні правопорушення передбачені статтею 172-7 КУпАП мають право розглядати районні, районні у місті, міські чи міськрайонні суди (судді)

При провадженні у справах про адміністративні правопорушення, передбачені статтею 172-7, участь прокурора у розгляді справи судом є обов'язковою.

Справи про адміністративні правопорушення передбачені статтею 172-7 КУпАП розглядаються у п'ятнадцятиденний строк з дня одержання судом протоколу про адміністративне правопорушення та інших матеріалів справи.

Строк розгляду справи може бути зупинений судом у разі якщо особа, щодо якої складено протокол про адміністративне правопорушення передбачене статтею 172-7, умисно ухиляється від явки до суду або з поважних причин не може туди з'явитися (хвороба, перебування у відрядженні чи на лікуванні, у відпустці тощо).

Адміністративні стягнення за вчинення правопорушень, передбачених статтею 172-7 може бути накладено протягом трьох місяців з дня його виявлення, але не пізніше двох років з дня його вчинення

Постанова суду про накладення адміністративного стягнення за адміністративне правопорушення передбачене статтею 172-7 у триденний строк з дня набрання нею законної сили направляється відповідному органу державної влади, органу місцевого самоврядування, керівникові підприємства, установи чи організації, державному чи виборному органу, власнику юридичної особи або уповноваженому ним органу для вирішення питання про притягнення особи до дисциплінарної відповідальності, усунення її згідно із законодавством від виконання функцій держави, якщо інше не передбачено законом, а також усунення причин та умов, що сприяли вчиненню цього правопорушення.

Справа

про адміністративне правопорушення №: 310/2881/16-п.

Постанова від 12 травня 2016 року⁹

Бердянський міськрайонний суд Запорізької області у складі головуючого судді, при секретарі, за участю прокурора, особи, що притягується до відповідальності ОСОБА_1 розглянувши протокол про вчинення адміністративного правопорушення, пов'язаного з корупцією, який надійшов з Департаменту захисту економіки управління захисту економіки в Запорізькій області про притягнення до адміністративної відповідальності ОСОБА_1, ІНФОРМАЦІЯ_1, громадянина України, бригадира тракторної бригади ПСП «Агрофірма Росія», депутата Новопетрівської сільської ради 7 скликання, який зареєстрований та мешкає за адресою: ІНФОРМАЦІЯ_2 у скоєнні правопорушення, передбаченого ч.1 ст. 172-7 Кодексу України про адміністративні правопорушення,

ВСТАНОВИВ:

26.04.2016 року до Бердянського міськрайонного суду Запорізької області надійшов протокол про адміністративне правопорушення відносно ОСОБА_1 за ч. 1 ст. 172-7 КУпАП у зв'язку із порушенням ним вимог щодо повідомлення у встановлених законом випадках та порядку про наявність реального конфлікту інтересів.

Згідно протоколу від 22.04.2016 року рішенням № 12 Новопетрівської сільської ради сьомого скликання від 24.12.2015 було надано ОСОБА_2, яка є дружиною депутата сільської ради ОСОБА_1 дозвіл на розробку проекту землеустрою щодо відведення земельної ділянки площею 0,25 га для подальшого надання у власність для будівництва та обслуговування жилого будинку зі складу земель житлової та громадської забудови.

24.12.2015 до порядку денного другої сесії Новопетрівської сільської ради сьомого скликання було включено питання щодо надання дозволу ОСОБА_2, яка є дружиною депутата сільської ради ОСОБА_1, на розробку проекту землеустрою щодо відведення земельної ділянки.

Оскільки ОСОБА_1 є депутатом сільської ради, то відповідно при розгляді зазначеного питання виникла суперечність між його приватним інтересом та його представницькими повноваженнями, що впливає на об'єктивність або неупередженість прийняття рішень, тобто мав місце реальний конфлікт інтересів. Незважаючи на це, ОСОБА_1 будучи депутатом Новопетрівської сільської ради у встановленому Законом України «Про запобігання корупції» порядку Національне агентство з питань запобігання корупції або сесію Новопетрівської сільської ради про наявний реальний конфлікт інтересів не

⁹ Єдиний державний реєстр судових рішень [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.reyestr.court.gov.ua/Review/57662592>.

повідомив.

В судовому засіданні ОСОБА_1 свою провину у скоєному правопорушенні визнав та пояснив, що він вчинив дане порушення, оскільки не знав про такі норми у законодавстві.

Вислухавши особу, яка притягається до адміністративної відповідальності та прокурора, вивчивши матеріали справи про адміністративне порушення, пов'язане з корупцією, оцінивши докази по справі відповідно до ст. 252 КупАП, суд приходять до висновку, що ОСОБА_1 порушив встановлені п.2 ч.1 ст. 28 Закону України «Про запобігання корупції» вимоги щодо обов'язку повідомляти не пізніше наступного робочого дня з моменту, коли особа дізналася чи повинна була дізнатися про наявність у неї реального чи потенційного конфлікту інтересів Національне агентство чи інший визначений законом орган або колегіальний орган, під час виконання повноважень у якому виник конфлікт інтересів.

ОСОБА_1 відповідно до п.п. «б» п.1 ч. 1 ст. 3 Закону України «Про запобігання корупції» є суб'єктом відповідальності за корупційне правопорушення, а саме: рішенням № 02 Новопетрівської сільської виборчої комісії від 17.11.2015 «Про підсумки виборів депутатів Новопетрівської сільської ради» визнано ОСОБА_1 обраним депутатом Новопетрівської сільської ради сьомого скликання (а.с. 14-15).

Відповідно до частини 1 статті 8 Закону України «Про статус депутатів місцевих рад», депутат місцевої ради, як представник інтересів територіальної громади, виборців свого виборчого округу та член ради, здійснюючи депутатські повноваження, повинен не використовувати депутатський мандат в особистих інтересах чи в корисливих цілях.

Приписами ст. 12-1 Закону України «Про службу в органах місцевого самоврядування передбачено, що посадові особи місцевого самоврядування зобов'язані дотримуватися правил запобігання та врегулювання конфлікту інтересів, передбачених Законом України «Про запобігання корупції»

Статтею 41 Закону України «Про запобігання корупції» передбачено, що особи, зазначені у пункті 1, підпункті «а» пункту 2 частини першої статті 3 цього Закону, діють неупереджено, незважаючи на приватні інтереси, особисте ставлення до будь-яких осіб, на свої політичні погляди, ідеологічні, релігійні або інші особисті погляди чи переконання.

Згідно із п.2 ч.1 ст. 28 Закону України «Про запобігання корупції» особи, зазначені у пунктах 1, 2 частини першої статті 3 цього Закону, зобов'язані: повідомляти не пізніше наступного робочого дня з моменту, коли особа дізналася чи повинна була дізнатися про наявність у неї реального чи потенційного конфлікту інтересів безпосереднього керівника, а у випадку перебування особи на посаді, яка не передбачає наявності у неї безпосереднього керівника, або в колегіальному органі – Національне

агентство чи інший визначений законом орган або колегіальний орган, під час виконання повноважень у якому виник конфлікт інтересів, відповідно.

Відповідно до протоколу засідання Новопетрівської сільської ради 24.12.2015 року прийнято рішення № 01-22 від 24.12.2015 року про надання ОСОБА_2 дозволу на розробку проекту землеустрою щодо відведення земельної ділянки площею 0,25 га для подальшого надання у власність для будівництва та обслуговування жилого будинку зі складу земель житлової та громадської забудови (а.с. 17- 24).

Згідно списку депутатів присутніх на другій сесії сьомого скликання ОСОБА_1 був присутній на другій сесії сьомого скликання та приймав участь у голосуванні при прийнятті рішення про надання ОСОБА_2 дозволу на розробку проекту землеустрою щодо відведення земельної ділянки (а.с.16-23)

24.12.2015 перед прийняттям рішення № 12 ОСОБА_1 не повідомив публічно депутатам сільської ради, секретарю сільської ради або голові вищезазначеної сільської ради про наявність у нього реального конфлікту інтересів, який під час голосування може вплинути на об'єктивність або неупередженість прийнятого рішення, оскільки ОСОБА_3 є його дружиною, що підтверджується наявною у матеріалах справи копією свідоцтва про шлюб (а.с. 13).

Таким чином, ОСОБА_1 порушив встановлені п.2 ч.1 ст. 28 Закону України «Про запобігання корупції» вимоги щодо обов'язку повідомляти не пізніше наступного робочого дня з моменту, коли особа дізналася чи повинна була дізнатися про наявність у неї реального чи потенційного конфлікту інтересів Національне агентство чи інший визначений законом орган або колегіальний орган, під час виконання повноважень у якому виник конфлікт інтересів, чим вчинив адміністративне корупційне правопорушення, відповідальність за яке передбачена ч.1 ст. 172-7 Кодексу України про адміністративні правопорушення.

Визначаючи розмір адміністративного стягнення за вчинене ОСОБА_1 правопорушення, суд враховує вимоги ст.ст. 33-35 КупАП, зокрема характер вчиненого правопорушення, особу правопорушника, ступінь його вини, відсутність обставин, що обтяжують відповідальність та наявність обставин, що пом'якшують відповідальність і вважає можливим призначити мінімальне покарання, передбачене ч.1 ст.172-7 КупАП у вигляді штрафу у розмірі 100 неоподатковуваних мінімумів доходів громадян.

На підставі викладеного, керуючись ст.ст. 40-1, ч.1 ст. 172-7, 213, 221, 283 Кодексу України про адміністративні правопорушення, суд –

ПОСТАНОВИВ:

ОСОБА_1 визнати винним у скоєнні правопорушення, передбаченого ч.1 ст. 172-7 КупАП, і піддати стягненню у виді штрафу 1700 грн. 00 коп.

Стягнути з ОСОБА_1 судовий збір у розмірі 0,2 розміру мінімальної

заробітної плати, що становить 275,60 грн.

Строк пред'явлення до виконання протягом трьох місяців, з наступного дня після набрання постановою законної сили або закінчення строку, встановленого у разі відстрочки або розстрочки виконання постанови.

На постанову протягом десяти днів з дня її винесення може бути подана апеляційна скарга до апеляційного суду Запорізької області через Бердянський міськрайонний суд.

6.2. Дисциплінарна відповідальність за проступки, що пов'язані із конфліктом інтересів.

До таких видів проступків відносяться відповідно до статті 65 Закону України «Про державну службу»

- порушення правил етичної поведінки державних службовців;
- дії, що шкодять авторитету державної служби;
- перевищення службових повноважень, якщо воно не містить складу злочину або адміністративного правопорушення;
- невиконання вимог щодо політичної неупередженості державного службовця;
- використання повноважень в особистих (приватних) інтересах або в неправомірних особистих інтересах інших осіб;
- неповідомлення керівнику державної служби про виникнення відносин прямої підпорядкованості між державним службовцем та близькими особами у 15-денний строк з дня їх виникнення;

Державний службовець не може бути притягнутий до дисциплінарної відповідальності, якщо минуло шість місяців з дня, коли керівник державної служби дізнався або мав дізнатися про вчинення дисциплінарного проступку, не враховуючи час тимчасової непрацездатності державного службовця чи перебування його у відпустці, або якщо минув один рік після його вчинення

Для здійснення дисциплінарного провадження з метою визначення ступеня вини, характеру і тяжкості вчиненого дисциплінарного проступку утворюється дисциплінарна комісія з розгляду дисциплінарних справ.

У разі якщо один із членів дисциплінарної комісії прямо підпорядкований особі, стосовно якої відкрито або здійснюється дисциплінарне провадження, такий член дисциплінарної комісії не повинен брати участі у прийнятті рішення.

Строк повноважень членів дисциплінарної комісії становить три роки.

Відповідно до статті 71 закону України «Про державну службу» з метою визначення наявності вини, характеру і тяжкості дисциплінарного проступку

може проводитися службове розслідування.

Тривалість службового розслідування не може перевищувати один місяць. За потреби зазначений строк може бути продовжений суб'єктом призначення, але не більш як до двох місяців

За результатами службового розслідування складається висновок про наявність чи відсутність у діях державного службовця дисциплінарного проступку та підстав для його притягнення до дисциплінарної відповідальності.

На час здійснення дисциплінарного провадження державний службовець може бути відсторонений від виконання посадових обов'язків.

Тривалість відсторонення державного службовця від виконання посадових обов'язків не може перевищувати часу дисциплінарного провадження. У разі закриття дисциплінарного провадження без притягнення державного службовця до дисциплінарної відповідальності йому оплачується у розмірі середньої заробітної плати час відсторонення від виконання посадових обов'язків в установленому порядку.

Під час відсторонення від виконання посадових обов'язків державний службовець зобов'язаний перебувати на робочому місці відповідно до правил внутрішнього службового розпорядку та сприяти здійсненню дисциплінарного провадження

З метою збору інформації про обставини, які стали підставою для порушення дисциплінарного провадження, для визначення дисциплінарною комісією ступеня вини, характеру і тяжкості цього дисциплінарного проступку Комісією, дисциплінарною комісією формується дисциплінарна справа.

Дисциплінарне стягнення має відповідати ступеню тяжкості вчиненого проступку та вини державного службовця. Воно може бути накладено тільки у разі встановлення факту вчинення дисциплінарного проступку та вини державного службовця. Вчинення державним службовцем діянь у стані крайньої потреби або необхідної оборони виключають можливість застосування дисциплінарного стягнення.

За кожне порушення службової дисципліни накладається лише одне дисциплінарне стягнення.

Дисциплінарне стягнення до державного службовця застосовується не пізніше шести місяців з дня виявлення дисциплінарного проступку, без урахування часу тимчасової непрацездатності або перебування у відпустці, а також не застосовується, якщо минув один рік після його вчинення.

Державний службовець може користуватися правовою допомогою адвоката або іншого уповноваженого ним представника.

До державних службовців застосовується один із таких видів дисцип-

лінарного стягнення: 1) зауваження; 2) догана; 3) попередження про неповну службу відповідність; 4) звільнення з посади державної служби.

Якщо протягом року після накладення дисциплінарного стягнення до державного службовця не буде застосоване нове дисциплінарне стягнення, він вважається таким, що не мав дисциплінарного стягнення

6.3. Кримінальна відповідальність.

Вчинення особою уповноваженою на виконання функцій держави та місцевого самоврядування в умовах конфлікту інтересів може містити у собі склад кримінального злочину.

Найчастіше такі дії кваліфікуються за двома статтями Кримінального кодексу України – 364 та 368.

Стаття 364. Зловживання владою або службовим становищем

1. Зловживання владою або службовим становищем, тобто умисне, з метою одержання будь-якої неправомірної вигоди для самої себе чи іншої фізичної або юридичної особи використання службовою особою влади чи службового становища всупереч інтересам служби, якщо воно завдало істотної шкоди охоронюваним законом правам, свободам та інтересам окремих громадян або державним чи громадським інтересам, або інтересам юридичних осіб, - карається арештом на строк до шести місяців або обмеженням волі на строк до трьох років, або позбавленням волі на той самий строк, з позбавленням права обіймати певні посади чи займатися певною діяльністю на строк до трьох років, із штрафом від двохсот п'ятдесяти до семисот п'ятдесяти неоподатковуваних мінімумів доходів громадян.

2. Те саме діяння, якщо воно спричинило тяжкі наслідки, - карається позбавленням волі на строк від трьох до шести років з позбавленням права обіймати певні посади чи займатися певною діяльністю на строк до трьох років, зі штрафом від п'ятисот до однієї тисячі неоподатковуваних мінімумів доходів громадян.

Істотною шкодою у вважається така шкода, яка в сто і більше разів перевищує неоподатковуваний мінімум доходів громадян
Тяжкими наслідками вважаються такі наслідки, які у двісті п'ятдесят і більше разів перевищують неоподатковуваний мінімум

Згідно вимогам Податкового кодексу України якщо норми Кримінального кодексу України встановлюють розмір стягнень у неоподатковуваних мінімумах доходів громадян, то для цього використовується сума в розмірі 17 гривень.

Якщо норми Кримінального кодексу України встановлюють розмір збитків у неоподатковуваних мінімумах доходів громадян, то для цього

використовується поняття «податкова соціальна пільга».

Вона дорівнює 50 відсоткам розміру прожиткового мінімуму (1378 грн.) для працездатної особи (у розрахунку на місяць), встановленому законом на 1 січня звітного податкового року.¹⁰

Станом на 1 січня 2016 року вона складає 1378 грн./2 = 689 гривень

Службовими особами є особи, які:

- постійно, тимчасово чи за спеціальним повноваженням здійснюють функції представників влади чи місцевого самоврядування, а також обіймають постійно чи тимчасово в органах державної влади, органах місцевого самоврядування, на державних чи комунальних підприємствах, в установах чи організаціях посади, пов'язані з виконанням організаційно-розпорядчих чи адміністративно-господарських функцій,
- виконують такі функції за спеціальним повноваженням, яким особа наділяється повноважним органом державної влади, органом місцевого самоврядування, центральним органом державного управління із спеціальним статусом, повноважним органом чи повноважною особою підприємства, установи, організації, судом або законом.

Стаття 368. Прийняття пропозиції, обіцянки або одержання неправомірної вигоди службовою особою

1. Прийняття пропозиції, обіцянки або одержання службовою особою неправомірної вигоди, а так само прохання надати таку вигоду для себе чи третьої особи за вчинення чи невчинення такою службовою особою в інтересах того, хто пропонує, обіцяє чи надає неправомірну вигоду, чи в інтересах третьої особи будь-якої дії з використанням наданої їй влади чи службового становища - карається штрафом від однієї тисячі до тисячі п'ятисот неоподатковуваних мінімумів доходів громадян або арештом на строк від трьох до шести місяців, або позбавленням волі на строк від двох до чотирьох років, з позбавленням права обіймати певні посади чи займатися певною діяльністю на строк до трьох років.

2. Діяння, передбачене частиною першою цієї статті, предметом якого була неправомірна вигода у значному розмірі, - карається позбавленням волі на строк від трьох до шести років з позбавленням права обіймати певні посади чи займатися певною діяльністю на строк до трьох років.

3. Діяння, передбачене частиною першою або другою цієї статті, предметом якого була неправомірна вигода у великому розмірі або вчинене службовою особою, яка займає відповідальне становище, або за попередньою змовою групою осіб, або повторно, або поєднане з вимаганням неправомірної

¹⁰ Податковий кодекс України [Електронний ресурс]: Закон України від 02.12.2010 № 2755-VI. – Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/2755-17/paran8013#n8013>.

вигоди, - карається позбавленням волі на строк від п'яти до десяти років з позбавленням права обіймати певні посади чи займатися певною діяльністю на строк до трьох років, з конфіскацією майна.

4. Діяння, передбачене частинами першою, другою або третьою цієї статті, предметом якого була неправомірна вигода в особливо великому розмірі, або вчинене службовою особою, яка займає особливо відповідальне становище, - карається позбавленням волі на строк від восьми до дванадцяти років з позбавленням права обіймати певні посади чи займатися певною діяльністю на строк до трьох років, з конфіскацією майна.

Неправомірною вигодою в значному розмірі вважається вигода, що в сто і більше разів перевищує неоподатковуваний мінімум доходів громадян
Неправомірною вигодою у великому розмірі - така, що у двісті і більше разів перевищує неоподатковуваний мінімум доходів громадян
Неправомірною вигодою в особливо великому розмірі - така, що у п'ятсот і більше разів перевищує неоподатковуваний мінімум

Службовими особами, які займають відповідальне становище є такі, що:

- постійно, тимчасово чи за спеціальним повноваженням здійснюють функції представників влади чи місцевого самоврядування, а також обіймають постійно чи тимчасово в органах державної влади, органах місцевого самоврядування, на державних чи комунальних підприємствах, в установах чи організаціях посади, пов'язані з виконанням організаційно-розпорядчих чи адміністративно-господарських функцій; виконують такі функції за спеціальним повноваженням, яким особа наділяється повноважним органом державної влади, органом місцевого самоврядування, центральним органом державного управління із спеціальним статусом, повноважним органом чи повноважною особою підприємства, установи, організації, судом або законом і посади яких згідно із статтею 6 Закону України «Про державну службу» належать до категорії «Б», судді, прокурори і слідчі, а також інші, керівники і заступники керівників органів державної влади, органів місцевого самоврядування, їх структурних підрозділів та одиниць.

Службовими особами, які займають особливо відповідальне становище є наступні:

- Президент України, Прем'єр-міністр України, члени Кабінету Міністрів України, перші заступники та заступники міністрів, члени Національної ради України з питань телебачення і радіомовлення, Національної комісії, що здійснює державне регулювання у сфері ринків фінансових послуг, Національної комісії з цінних паперів та фондового ринку, Антимонопольного комітету України, Голова Державного комітету телебачення і радіомовлення України, Голова Фонду державного майна

України, його перший заступник та заступники, члени Центральної виборчої комісії, народні депутати України, Уповноважений Верховної Ради України з прав людини, Директор Національного антикорупційного бюро України, Генеральний прокурор України, його перший заступник та заступники, Голова Конституційного Суду України, його заступники та судді Конституційного Суду України, Голова Верховного Суду України, його перший заступник, заступники та судді Верховного Суду України, голови вищих спеціалізованих судів, їх заступники та судді вищих спеціалізованих судів, Голова Національного банку України, його перший заступник та заступники, Секретар Ради національної безпеки і оборони України, його перший заступник та заступники, Постійний Представник Президента України в Автономній Республіці Крим, його перший заступник та заступники, радники та помічники Президента України, Голови Верховної Ради України, Прем'єр-міністра України;

- особи, посади яких згідно із статтею 6 Закону України «Про державну службу» належать до категорії «А»;
- особи, посади яких згідно із статтею 14 Закону України «Про службу в органах місцевого самоврядування» віднесені до першої та другої категорій посад в органах місцевого самоврядування.

VII. Етична поведінка осіб, уповноважених на виконання функцій держави та місцевого самоврядування

I. Правила етичної поведінки (затверджені Законом України «Про запобігання корупції» від 14.10.2014, розділ VI)

1. Центральний орган виконавчої влади, що забезпечує формування та реалізує державну політику у сфері державної служби, затверджує загальні правила етичної поведінки державних службовців та посадових осіб місцевого самоврядування.

2. Державні органи, органи влади Автономної Республіки Крим, органи місцевого самоврядування у випадку необхідності розробляють та забезпечують виконання галузевих кодексів чи стандартів етичної поведінки їх працівників, а також інших осіб, уповноважених на виконання функцій держави або місцевого самоврядування, прирівняних до них осіб, які здійснюють діяльність у сфері їх управління.

3. Особи, уповноважені на виконання функцій держави та місцевого самоврядування під час виконання своїх службових повноважень зобов'язані неухильно додержуватися вимог закону та загальноновизнаних етичних норм поведінки, бути ввічливими у стосунках з громадянами, керівниками, колегами і підлеглими.

4. Особи, уповноважені на виконання функцій держави та місцевого

самоврядування, представляючи державу чи територіальну громаду, діють виключно в їх інтересах.

5. Особи, уповноважені на виконання функцій держави та місцевого самоврядування, зобов'язані при виконанні своїх службових повноважень дотримуватися політичної нейтральності, уникати демонстрації у будь-якому вигляді власних політичних переконань або поглядів, не використовувати службові повноваження в інтересах політичних партій чи їх осередків або окремих політиків. Це положення не поширюється на виборних осіб та осіб, які обіймають політичні посади.

6. Особи, уповноважені на виконання функцій держави та місцевого самоврядування, діють неупереджено, незважаючи на приватні інтереси, особисте ставлення до будь-яких осіб, на свої політичні погляди, ідеологічні, релігійні або інші особисті погляди чи переконання.

7. Вони сумлінно, компетентно, вчасно, результативно і відповідально виконують службові повноваження та професійні обов'язки, рішення та доручення органів і осіб, яким вони підпорядковані, підзвітні або підконтрольні, не допускають зловживань та неефективного використання державної і комунальної власності.

8. Особи, уповноважені на виконання функцій держави та місцевого самоврядування, не розголошують і не використовують в інший спосіб конфіденційну та іншу інформацію з обмеженим доступом, що стала їм відома у зв'язку з виконанням своїх службових повноважень та професійних обов'язків, крім випадків, встановлених законом.

9. Вони, незважаючи на приватні інтереси, утримуються від виконання рішень чи доручень керівництва, якщо вони суперечать закону.

10. У разі отримання для виконання рішень чи доручень, які ця особа, вважає незаконними або такими, що становлять загрозу охоронюваним законом правам, свободам чи інтересам окремих громадян, юридичних осіб, державним або суспільним інтересам, вона повинна негайно в письмовій формі повідомити про це керівника органу, підприємства, установи, організації, в якому вона працює, а виборні особи – Національне агентство з питань запобігання корупції.

II. Правила етичної поведінки державних службовців (затверджені Постановою Кабінету Міністрів України від 11.02.2016 № 65)

Загальні положення

1. Ці Правила регулюють моральні засади діяльності – державних службовців та полягають у дотриманні принципів етики державної служби.

2. Державні службовці у своїй діяльності керуються принципами етики державної служби, що ґрунтуються на положеннях Конституції України, законодавства про державну службу та запобігання корупції, а саме:

- служіння державі і суспільству;
- гідної поведінки;
- доброчесності;
- лояльності;
- політичної нейтральності;
- прозорості і підзвітності;
- сумлінності.

3. Під час прийняття на державну службу особа ознайомлюється з цими Правилами та зобов'язана їх дотримуватися у своїй подальшій службовій діяльності.

Принципи етики державної служби

4. Служіння державі і суспільству передбачає:

- чесне служіння і вірність державі;
- забезпечення державних інтересів під час виконання завдань та функцій держави;
- сприяння реалізації прав та законних інтересів людини і громадянина;
- формування позитивного іміджу держави.

5. Гідна поведінка передбачає:

- повагу до гідності інших осіб;
- ввічливість та дотримання високої культури спілкування;
- доброзичливість і запобігання виникненню конфліктів у стосунках з громадянами;
- недопущення, у тому числі поза державною службою, дій і вчинків, які можуть зашкодити інтересам державної служби чи негативно вплинути на репутацію державного службовця.

6. Доброчесність передбачає:

- спрямованість дій на захист публічних інтересів, забезпечення пріоритету загального блага громадян над особистими, приватними або корпоративними інтересами;
- неприпустимість використання державного майна в особистих цілях;
- недопущення наявності конфлікту між публічними і особистими інтересами;
- нерозголошення та невикористання інформації, що стала відома у зв'язку з виконанням державним службовцем своїх обов'язків, у тому числі після припинення державної служби, крім випадків, установлених законом;
- недопущення надання будь-яких переваг і виявлення прихильності до окремих фізичних та юридичних осіб, політичних партій, громадських і релігійних організацій.

7. Лояльність передбачає:

- добросовісність щодо виконання рішень Верховної Ради України, Президента України, Кабінету Міністрів України та державного органу, в

якому працює державний службовець, незалежно від своїх власних переконань і політичних поглядів;

- утримання від будь-яких проявів публічної критики діяльності державних органів, їх посадових осіб;
- коректне ставлення до керівників і співробітників державного органу під час виконання державним службовцем своїх обов'язків.

8. Політична нейтральність передбачає:

- недопущення впливу політичних інтересів на дії та рішення державного службовця;
- відмову від публічної демонстрації політичних поглядів і симпатій;
- дотримання вимог стосовно обмежень щодо політичної діяльності, встановлених законом стосовно окремих категорій державних службовців;
- уникнення використання символіки політичних партій під час виконання державним службовцем своїх обов'язків;
- забезпечення прозорості у відносинах з особами, що виконують політичні функції.

9. Прозорість і підзвітність передбачає:

- відкритість та доступність інформації про діяльність державного службовця, крім випадків, визначених Конституцією та законами України;
- для державних службовців першої та другої категорії:
- ведення обліку телефонних розмов та особистих зустрічей з представниками політичних партій, народними депутатами України, суб'єктами господарювання або їх уповноваженими особами, а також надання інформації про такі розмови та зустрічі у порядку, встановленому законодавством про доступ до публічної інформації;
- ведення обліку фактів використання транспортних засобів, майна, інших матеріальних та нематеріальних активів, наданих за рахунок фізичних чи юридичних осіб у службових цілях.

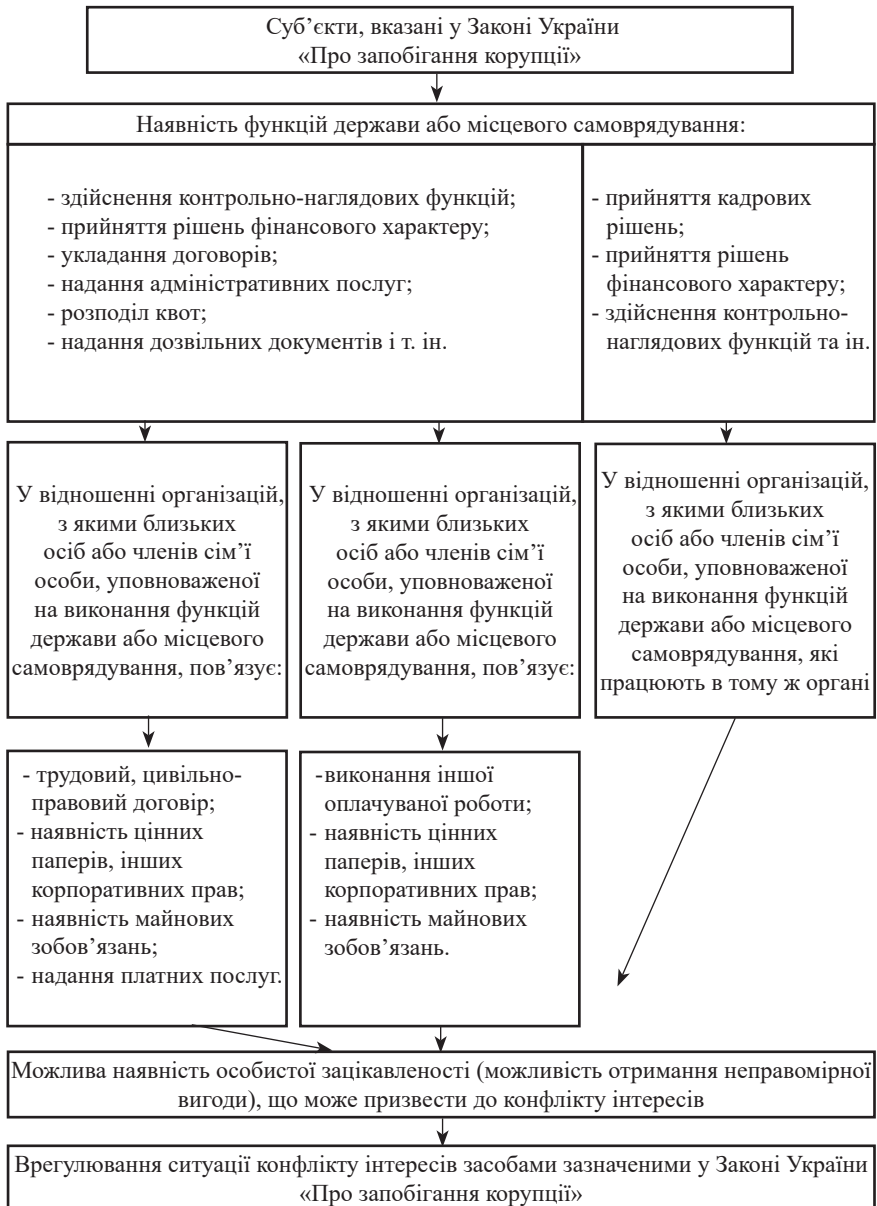
10. Сумлінність передбачає:

- добросовісне, чесне та професійне виконання державним службовцем своїх обов'язків, виявлення ініціативи і творчих здібностей;
- постійне підвищення рівня своєї професійної компетентності та удосконалення організації службової діяльності;
- недопущення ухилення від прийняття рішень та відповідальність за свої дії та рішення.

Відповідальність за порушення цих Правил

За порушення цих Правил державні службовці несуть дисциплінарну відповідальність відповідно до закону.

Ситуації, що призводять до виникнення конфлікту інтересів

Інформація в цілях можливого виявлення конфлікту інтересів
в діяльності осіб уповноважених на виконання функцій держави та місцевого самоврядування

ПІБ особи	Посада	Виконання іншої оплачуваної роботи	Члени сім'ї, близькі особи та інші особи, що можуть вплинути на належне виконання посадових обов'язків	Місце роботи осіб із вказуванням сфери діяльності	Наявність у них акцій та інших корпоративних прав	Додаткові відомості, що мають відношення до можливого виникнення конфлікту інтересів	Наявність письмового повідомлення про можливість виникнення конфлікту інтересів